

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

2016 р.

Книгознавство та історія книги

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузь знань 0201 «Культура»

напрямок 6.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність»

напрямок 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»

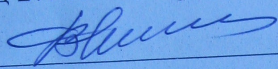
Луцьк – 2016

Робоча навчальна дисципліна «Книгознавство та історія книги» для студентів галузі знань 0201 «Культура» напрям 6.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність», 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури», 2016. – 10 с.

Розробник: Бондаренко Г. В., кандидат історичних наук, професор
Рецензент: В. Б. Атаманенко – кандидат історичних наук, доцент
Національного університету «Острозька академія»

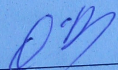
Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи.

протокол № 1 від 27.08.2016 р.

Завідувач кафедри: (Г. В. Бондаренко).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 1 від 03.10.2016 р.

Голова науково-методичної комісії історичного факультету (Карліна О.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 19.10.2016 р.

© Бондаренко Г. В., 20

Вступ

Програма навчальної дисципліни “ Книгознавство та історія книги” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр галузі знань 0201 «Культура» напрямку 6.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність», 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система закономірностей і особливостей вивчення історії книги та розвитку книгознавчої науки.

Міждисциплінарні зв'язки: з історією України, всесвітньою історією, палеографією, неографією, кодикологією, документознавством, теорією і методологією історії.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. книгознавство як наукова дисципліна.
2. історія книги: виникнення, розвиток, використання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою спецкурсу” є:

ознайомити студентів з книжковою справою в Україні та світі студентів спеціальності документознавство та інформаційна діяльність освітнього рівня *бакалавр*.

1.2. Основними завданнями курсу “Книгознавство та історія книги ” є :
освоїти історію рукописної і друкованої книги та використовувати у наукових дослідженнях.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : теоретичні засади та практичні сторони виникнення, становлення і використання книги як важливого джерела інформації.

вміти : самостійно працювати з книгами і обирати необхідні методики і технології наукових досліджень відповідно до фаху та використовувати у власних наукових теоретичних і практичних розвідках

На вивчення навчальної дисципліни відводиться ___36___ годин / ___1___ кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Книгознавство як наукова дисципліна.

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання книгознавства. Книга як наслідок виникнення і розвитку писемності та продук інтелекту людини.

Тема 2. Матеріали для створення книг. Скрипторії та бібліотеки. Пергамен, Береста дерев'яні та бамбукові дощечки, кераміка тощо.

Тема 3. Винайдення паперу і виробництво на слов'янських землях. Формати паперу і книг.

Тема 4. Філіграні як історичне джерело книгознавства. Водяні знаки на папері закордонного і вітчизняного виробництва.

Тема 5. Бібліотекознавство та бібліографія важливі напрями книгознавства.

Тема 6. Сучасні вимоги до бібліографії, оформлення і обліку книжкової продукції.

Тема 7. Види книг і книгозбірень.

Тема 8. Книга – основа розвитку освіти і науки, основна наукова та інформаційна база навчальних закладів і наукових установ до ХХІ ст.

Тема 9. Сучасна електронна книга. Інтернет.

Змістовий модуль 2. Історія книги: виникнення, розвиток, використання.

Тема 1. Давня рукописна книга і рукописна книга у стародавній Русі.

Тема 2. Рукописні книги Волині. Луцьке євангеліє.

Тема 3. Мистецтво виготовлення і оздоблення книги. Прикраси.

Тема 4. Виникнення книгодрукування. Друкарський верстат, папір і водяне колесо. Іоган Гутенберг, Швайпольт Фіоль.

Тема 5. Поширення книгодрукування на українських землях.

Тема 6. Першодрукарі та перші друкарні. Степан Дропан, Іван Федорович (Федоров), Михайло Сльозка.

Тема 7. Українська стародрукована книга. Характеристика і призначення.

Тема 8. Зародження і розвиток книгодрукування на Волині (Павло Людкевич-Телиця, Кирило Транквіліон-Ставровецький, чернець Сільвестр).

Тема 9. Палеографічний аналіз у кодикології. Визначення дати, місця створення і автора книги. Використання радіовуглецевого, фотохімічного, лазерного, комп'ютерного та інших методів лабораторного аналізу.

1. Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна може складатись з одного або кількох змістових модулів. Кількість змістових модулів визначається метою та змістом програми і не повинна перевищувати кількості кредитів, передбачених навчальним планом на вивчення дисципліни протягом семестру. Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Спеціальні історичні дисципліни загально-історичного значення.							
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання книгознавства. Книга як наслідок виникнення і розвитку писемності		2					
Тема 2. Матеріали для створення книг. Скрипторії та бібліотеки. Пергамен, Береста дерев'яні та бамбукові дощечки, кераміка.			2				
Тема 3. Винайдення паперу і виробництво на слов'янських землях. Формати паперу і книг.		2					

Тема 4. Філіграні як історичне джерело книгознавства. Водяні знаки на папері закордонного і вітчизняного виробництва.			2				
Тема 5. Бібліотекознавство та бібліографія важливі напрями книгознавства.		2					
Тема 6. Сучасні вимоги до бібліографії, оформлення і обліку книжкової продукції.			2				
Тема 7. Види книг і книгозбірень.		2					
Тема 8. Книга – основа розвитку освіти і науки, основна наукова та інформаційна база навчальних закладів і наукових установ до XXI ст.		2					
Тема 9. Сучасна електронна книга. Інтернет.			2				
Разом за змістовим модулем 1		10	8				
Змістовий модуль 2. Історія книги: виникнення, розвиток, використання.							
Тема 1. Давня рукописна книга і Рукописна книга у стародавній Русі..			2				
Тема 2. Рукописні книги Волині.			2				
Тема 3. Мистецтво виготовлення і оздоблення книги. Прикраси.			2				
Тема 4. Виникнення книгодрукування. Друкарський верстат, папір і водяне колесо. Юган Гутенберг, Швайпольт Фіюль.		2					
Тема 5. Поширення книгодрукування на українських землях. .		2					
Тема 6. Першодрукарі та перші друкарні. Степан Дропан, Іван Федорович (Федоров), Михайло Сльозка та ін..		2					
Тема 7. Українська стародрукована книга. Характеристика і призначення.			2				
Тема 8. Зародження і розвиток книгодрукування на Волині (Павло Людкевич-Телиця, Кирило Транквіліон-Ставровецький, чернець Сільвестр).		2					
Тема 9. Палеографічний аналіз у кодикології.. Визначення дати, місця створення і автора книги.			2				
Разом за змістовим модулем 2		8	10				
Усього годин	36	18	18				

2. Теми практичних (семінарських) / лабораторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Назва теми. (для семінарських занять)	18
	<p>Практично-семінарське заняття 1. Матеріали для створення книг.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скрипторії та бібліотеки. 2. Матеріали письма: пергамен, береста, дерев'яні та бамбукові дощечки, кераміка. 3. Знаряддя письма. <p>Практично-семінарське заняття 2. Філіграні як історичне джерело книгознавства. Водяні знаки на папері закордонного і вітчизняного виробництва.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Винайдення паперу і технологія виготовлення 2. Водяні знаки – філіграні на папері закордонного і вітчизняного виробництва. 3. Аналіз зразків водяних знаків <p>Практично-семінарське заняття 3. Сучасні вимоги до бібліографії, оформлення і обліку книжкової продукції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліографія – компас у світі друкованої продукції. 2. Основні елементи бібліографічного опису. 3. Сучасні вимоги до опису друкованої продукції 4. Зразки бібліографічного опису. <p>Практично-семінарське заняття 4. Сучасна електронна книга. Інтернет..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Книгознавча інформація і комп'ютерні технології 2. Пошукові системи і електронні версії. 3. Глобальність інформаційних технологій та системи «Інтернет». <p>Семінарське заняття 5. Давня рукописна книга і рукописна книга у стародавній Русі..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дискусії по книгах «Велесовій» і «Київських глаголичних листках» «Слово про похід Ігоря» як шедевр давньої літератури. 2. Літописання і хроніки. 3. Рукописна книга і книжники Київської Русі. <p>Семінарсько-практичне заняття 6. Рукописні книги Волині.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Центри створення рукописної книги. 2. Галицько-Волинський літопис. 3. Луцьке 14 ст. і Пересопницьке євангеліє 16 ст. 4. Луцький список Литовського статуту. <p>Практично- семінарське заняття 7. Мистецтво виготовлення і оздоблення книги. Прикраси..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиражування рукописної літератури. Скрипторії і давні бібліотеки 2. Оправа книг. 3. Прикраси в рукописах. 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>

	<p>4. Давньоруська мініатюра.</p> <p>Практично-семінарське заняття 8. Українська стародруківана книга.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поширення книгодрукування в Україні і центри друкарства. 2. Першодрукарі. 3. Зародження і розвиток книгодрукування на Волині. 4. Стародруки у книгозбірнях України. 	2
	<p>Практично-семінарське заняття 9. Палеографічний аналіз у кодикології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кодикологія – наука про книгу. 2. Характеристика українських стародруків в колекції і каталогах України і Волині. 3. Вивчення стародруків фонду Волинського краєзнавчого музею.. 4. Експертна оцінка стародруків. Історична та мистецька цінність 	2
	разом	
		18

3. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Ознайомлення з монографічною і довідковою літературою, підручниками та посібниками.	10
2	Складання коротких анотацій до рукописних видань і стародруків Бібліографічний опис.	8
	Разом	18

4. Індивідуальні завдання. Не визначено.

5. **Методи навчання:** Лекція, семінар, практичне заняття, індивідуальна робота, екскурсія.

6. **Методи та засоби діагностики успішності навчання:** контрольна робота, тестування

7. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік

8. **Методи та засоби діагностики успішності навчання:** поточне оцінювання

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Розділ повинен містити чітку інформацію щодо форм організації поточного та підсумкового контролю знань студентів, розподіл балів за видами робіт, шкалу та критерії оцінювання.

У цьому розділі вказуються принципи визначення рейтингової оцінки за 100-бальною шкалою. Розподіл балів між окремими модулями здійснюється в залежності від питомої ваги модуля в заліковому кредиті. Формою підсумкового контролю знань студентів є модульна контрольна робота (МКР). Кількість МКР не повинна перевищувати кількості змістових модулів.

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3). Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи або усне опитування (максимум 60 балів).

Таблиця 3

Поточний контроль (максимум = 40 балів)																		Модульний контроль (максимум = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1 (максимум = 40 балів)																		Модуль 2	
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2									МКР	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	60	100
2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

Список джерел

- Баренбаум И. Е. История книги / Баренбаум И. Е. – М. : Книга, 1984. – 248 с.
- Бондаренко Г. В. Спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни / Г. В. Бондаренко. – Луцьк : Ред.-вид. відділ ВДУ, 1997. – 222 с.
- Бондаренко Г. В. Спеціальні історичні дисципліни / Г. В. Бондаренко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 424 с.

- Борисов А. В. Вспомогательные дисциплины исторической науки : учеб. пособие / А. В. Борисов, В. И. Лавренов. – Москва : Лилия ЛТД, 1996.
- Буквицы древнерусского письма. — М., 1994. — 24 откр.
- Введение в специальные исторические дисциплины. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 276 с.
- Введенський А. Допоміжні історичні дисципліни. Короткий курс / А. Введенський, В. Дядиченко, В. Стрельський. – К. : Рад. школа, 1963. – 208 с.
- Велесова книга. — К. : Велесич, 1974. — 316 с.
- Волинські грамоти XVI ст. – К. : Наук. думка, 1995. — 245 с.
- Вспомогательные исторические дисциплины : историография и теория. – К. : Наук. думка, 1988. – 280 с.
- Вспомогательные исторические дисциплины. Учебно-методический модуль / Под ред. А. В. Муравьева. – М., 2004. – С. 109-117.
- Вспомогательные исторические дисциплины: историография и теория. — Киев, 1998. – 288 с.
- Высоцкий С. Средневековые надписи Софии Киевской XIV—XVII вв. — К. : Наук. думка, 1976. — 455 с.
- Гавриленко В. Українська сфрагістика: питання предмета та історіографії. — К. : Наук. думка, 1977. — 167 с.
- Галицько-Волинський літопис. — Львів : Червона калина, 1994. — 254 с.
- Дем'янов В. Що було до Русі?. – Рівне : Азалія, 1994. — 42 с.
- Древнерусская книжная миниатюра в Государственном историческом музее. Вып. I — IX. — М., 1979—1988 (комплекты откр.).
- Запаско Я. П. Пам'ятки книжкового мистецтва: Українська рукописна книга. — Львів : Світ, 1995. — 480 с. з іл.
- Запаско Я., Мацюк О. Львівські стародруки : Книгознавчий нарис. — Львів : Каменяр, 1983. — 175 с.
- Ісаєвич Я. Літературна спадщина Івана Федорова. — Львів : Вища шк., 1989. — 191 с.
- Історичне джерелознавство: [Підручник] / Я. С. Калакура та ін. – К. : Либідь, 2002. – 488 с.
- Каменцева Е. И. Вспомогательные исторические дисциплины: Прошлое, настоящее, будущее / Е. И. Каменцева // Вспомогательные исторические дисциплины: учебно-методический модуль. – М., 2004.
- Карский Е. Славянская кирилловская палеография. — М: Наука, 1979. — 152 с., ил.
- Карти кабінету спеціальних історичних дисциплін.
- Каталог видань кириличного друку в установах Волині (1600 – 1825). – Луцьк : Надстир'я, 2001. – 132 с.

- Київські глаголичні листки X ст. — К. : Наук. думка, 1983. — 11 с. (факсим.).
- Кириличні стародруки 15-17 ст. у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. Каталог. — К., 2008. — 232 с.; 44 арк. іл.
- Кісь Я. П. Палеографія : Навч. посібник / Я. П. Кісь. — Львів : ЛДУ, 1975.
- Клепиков С. Филиграни и штемпели на бумаге русского и иностранного производства XVII—XX вв. / С. Клепиков. — М. : Изд-во Всесоюз. книж. палаты, 1959. — 306 с.
- Клепиков С. Филиграни на бумаге русского производства XVII — начала XX вв. / С. Клепиков. — К. : Наук. думка, 1978. — 239 с.
- Кобрин В. Вспомогательные исторические дисциплины / В. Кобрин, Г. Леонтьева, П. Шорин. — М. : Просвещение, 1984. — 208 с.
- Колекції документів кабінету спеціальних історичних дисциплін.
- Колекції з нумізматики, боністики, геральдики, фалеристики та експозиція кабінету спеціальних історичних дисциплін.
- Колекції музею археології.
- Колекції музею етнографії.
- Логвин Г. З глибин : Гравюри українських стародруків XVI — XVIII ст. — К. : Дніпро, 1990. — 407 с.
- Логвин Г. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI — XVIII ст. / Г. Логвин.— К. : Дніпро, 1974. — 407 с.
- Мацюк О. Папір та філіграні на українських землях (XVI — початок XX ст.) / О. Мацюк. — К. : Наук. думка, 1992. — 352 с.
- Місцями Івана Федорова на Україні. Путівник / М. Видашенко та ін. — Львів : Каменярь, 1982. — 124 с., іл.
- Немировский Е. Л. Путешествие к истокам русского книгопечатания. Книга для учащихся / Е. Л. Немировский. — М. : Просвещение, 1991. — 224 с., ил.
- Огієнко І. Історія українського друкарства / І. Огієнко. — К. : Либідь, 1994. — 448 с.
- Огієнко І. Українська культура / І. Огієнко. — К. : Довіра, 1992. — 141 с.
- Основи палеографії: Навч. посібник / М. М. Кріль. — К. : ІСДО, 1995. — 196 с.
- Павленко Н. История письма / Н. Павленко. — Минск : Вышейш. шк., 1987. — 239 с.
- Панашенко В. Палеографія українського скоропису другої половини XVII ст. / В. Панашенко. — К. : Наук. думка, 1974. — 112 с.
- Пронштейн А. Вопросы теории и методики исторического исследования / А. Пронштейн, И. Данилевский. — М. : Высш. школа, 1986. — 209 с.
- Пронштейн А. Вспомогательные исторические дисциплины / А. Пронштейн, В. Кияшко. — М. : Просвещение, 1973. — 112 с.

- Пронштейн А. Использование вспомогательных дисциплин при работе над историческими источниками / А. Пронштейн. Изд. 2-е. – М. : Изд-во МГУ, 1972. – 118 с.
- Рачков А. Вспомогательные исторические дисциплины / А. Рачков, А. Чуистов. – М. : Просвещение, 1982. – 80 с.
- Рейсер С. Русская палеография нового времени : Неография / С. Рейсер. — М. : Высш. шк., 1982. — 136 с.
- Різник М. Письмо і шрифт / М. Різник. — К. : Вища шк., 1978. — 152 с., іл.
- Розвиток поліграфії на Україні / Р. Машталер та ін. – Львів, 1974. – 188 с.
- Сказание о начале славянской письменности. — М. : Наука, 1981. — 198 с.
- Словарь книжников и книжности древней Руси / Под ред. Д. Лихачева. — Вып. 1-2. — Л. : Наука, 1987 — 1989. Вып. 1. — 493 с. ; Вып. 2 — Ч. 1. — 516 с. ; Вып. 2. — Ч. 2. — 528 с.
- Смирнов-Сокольский Н. Рассказы о книгах. Изд. 5-е. – М. : Книга, 1983. – 384 с.
- Смотрицький М. Граматика / М. Смотрицький. — К. : Наук, думка, 1979 (факсиміле 1619 р.).
- Специальные исторические дисциплины / За ред. В. Замлинського. – К. : МО Украины, 1992. – 323 с.
- Специальные исторические дисциплины. Учеб. пособие / Сост. М. М. Кром. – СПб. : Дмитрий Булганин, 2003. – 634 с.
- Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навч. посіб. для студ вищ. навч. закл. / І. Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко [та ін.]. – К. : Либідь, 2008. – 520 с.
- Тихомиров М. Русская палеография / М. Тихомиров, А. Муравьев. — М. : Высш. шк., 1982 — 200 с., табл.
- Толочко П. Літописи Київської Русі / П. Толочко. — К. : Киевская академия евробизнеса, 1994. — 88 с.
- Українська культура. — К. : Либідь, 1993. — 592 с.
- Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI – XX ст.). Історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк : [Б. в.], 2005. – 256 с.
- Фрис Віра. Історія кириличної рукописної книги в Україні X – XVIII ст. / Віра Фрис. – Львів : [Б.в.], 2003. – 188 с.
- Черепнин Л. Русская палеография / Л. Черепнин — М. : Госполитиздат, 1956. — 616 с.
- Щепкин В. Русская палеография / В. Щепкин. — М. : Наука, 1967. — С. 186-210.
- Янин В. Очерки комплексного источниковедения / В. Янин. – М. : Высш. школа, 1977. – 240 с.
- Янин В. Я послал тебе бересту / В. Янин. — М. : Изд-во МГУ, 1975. — 235 с.

Яременко Максим. Спеціальні історичні дисципліни. Навчальний посібник / Максим Яременко. – К. : Аграр Медіа Груп, 2010. – 197 с.

Музеї книги; Львів, Київ, Острог, Луцьк.

Питання і відповіді для контролю

1. Назвати основні алфавіти писемності стародавніх слов'ян. Глаголиця і кирилиця.
2. Для чого використовувався в стародавньому письмі знак “титло”. Для позначення скорочень і цифр в тексті.
3. Які матеріали і знаряддя письма використовували слов'яни до появи паперу? Пергамент, береста, пензлі, гусячі пера, писала, фарби і чорнило рослинного походження..
4. Яка особливість системи лічби Київської Русі? Не використовувався нуль і були опорні цифри, які позначались кириличними літерами. Також існувала система “великого числа”.
5. Яке значення для дослідження слов'янської історії мають палімпсести? На них можна шляхом спеціальних досліджень прочитати два тексти: останній і попередній.
6. Чому скрипторій одночасно вважали бібліотекою і друкарнею? В скрипторії писались і одночасно зберігались готові рукописи.
7. Яка книга на дощечках і про які події викликала дискусію щодо початку літописання на Русі? “Велесова книга” про події до IX с.
8. Які рукописні книги Київської Русі є найдавнішими? “Остромирово Євангеліє”, “Ізборник Святослава”, “Слово про похід Ігорів” тощо.
9. Як розвивалась книжкова справа і друкарство на Волині у 16 – 17 ст.? Створювались рукописні і друковані книги в монастирях і навчальних закладах. У друкарнях і скрипторіях Острога, Луцька, Дермані, Четвертні, Почаєві, Зимному, Пересопниці, Жидичині тощо.
10. Яка роль і яке значення для людства має винайдення книгодрукування? Важливе для збереження історичної пам'яті та історичного досвіду.
11. На якій давній книзі з Волині присягають Президенти України? “Пересопницьке євангеліє” 17 ст.
12. Яке значення філіграней в історичних дослідженнях? Історичне джерело ідентифікації паперу.
13. В чому полягає світоглядне і змістове розуміння прикрас у рукописних текстах? Визначає мистецькі, художні стилі притамані епосі.
14. Назвати основні алфавіти писемності стародавніх слов'ян?
Глаголиця і кирилиця.
15. Для чого використовувався в стародавньому письмі знак “титло”.
Для позначення скорочень і цифр в тексті.
16. Які матеріали і знаряддя письма використовували слов'яни до появи паперу?
Пергамент, береста, пензлі, гусячі пера, писала, фарби і чорнило рослинного походження.
17. Яка особливість системи лічби Київської Русі?
Не використовувався нуль і були опорні цифри, які позначались кириличними літерами. Також існувала система “великого числа”.
18. Яке значення для дослідження слов'янської історії мають палімпсести?
На них можна шляхом спеціальних досліджень прочитати два тексти: останній і попередній.
19. Чому скрипторій одночасно вважали бібліотекою і друкарнею?
У скрипторії писали, опрацювали і одночасно зберігали готові рукописи.
20. Яка книга на дощечках і про які події викликала дискусію щодо початку літописання на Русі?
“Велесова книга” про події до IX ст.
21. Які рукописні книги Київської Русі є найдавнішими?
“Остромирово Євангеліє”, “Ізборник Святослава”, “Слово про похід Ігорів” тощо.
22. Як розвивалась книжкова справа і друкарство на Волині у 16 – 17 ст.?
Створювались рукописні і друковані книги в монастирях і навчальних закладах, у скрипторіях і друкарнях Острога, Луцька, Дермані, Четвертні, Почаєва, Зимного, Пересопниці, Жидичина тощо.
23. Яка роль і яке значення для людства має винайдення книгодрукування?
Важливе для збереження і поширення знань, історичної пам'яті та історичного досвіду.

24. На якій давній книзі з Волині присягають Президенти України?
“Пересопницьке євангеліє” 16 ст.
25. Яке значення філіграней в історичних дослідженнях?
Історичне джерело ідентифікації паперу.
26. В чому полягає світоглядне і змістове розуміння прикрас у рукописних текстах?
Визначає погляд автора і мистецькі, художні стилі притаманні епосі.